

Midagi olulist meis endis

Paljude inimeste jaoks algab uus aasta jaanuaris – uued lubadused, uued tegevusplaanid. Meil koos paljude koolilaste ja tudengitega algab uus aktiivne tegutsemisperiood aga septembris. Loomulikult on esmatähtis see kalendriaasta edukalt lõpule viia, kuid kindlasti käib isegi tihedam mõttetöö järgmise aasta plaanide ja eesmärkide väljatöötamisel. Kuigi suvi polnud just kõige päikselisem, leidis igaüks kindlasti oma rõõmuallikad, millest aasta pimedamaks perioodiks energiat ja jõudu ammutada. Kindlasti on oma osa sellest ka toredatel suvistel ühisüritustel, meenutame kas või öölaulupidu, kus kümned tuhanded end üheskoos eestlastena tundsid.

Keskkond, kus elame, saab täieneda vaid nii palju, kui palju seda arendavad elemendid, millest ta koosneb ehk meie puhul Eesti Vabariigi kodanikud. Mõelge nüüd, kui tihti kuulete kriitikanooli lendamas meie valitsuse ja riigi poliitika pihta. Või sellele, kuidas kohalikud omavalitsused ei tegele piisavalt oma piirkonna elu parandamisega. Ja nüüd mõelge, mida on needsamad kriitikud ise teinud selle jaoks, et midagi ka reaalselt muutuks. Ja muide, milline on olnud Teie panus oma kodukoha arengusse?

Minu soov oleks seega ärgitada inimesi osalema järgmisel aastal toimuvatel valimistel. Absoluutselt iga inimese hääl loeb, eriti meie pisikeses riigis, kus peaks olema võõras arvamus, et küll keegi teeb asjad kunagi korra. Kui aga tõesti pole endas veel nii palju julgust või ettevõtmist leidnud, et kandideerida, siis vähemalt nii palju suudab igaüks, et läheb valima ja aitab tegusma pääseda inimesel, kes seda teha suudab ja tahab.

Karl Tamme,
Reformierakonna Noortekogu
peasekretär

Aktuaalne

Kosel saab tondilossist kultuurikeskus

Uudised

Viimsi opositsioon koondas jõud

Huvitav

Männiku karjääri kavandatakse sõudekanalit

Sündmus

Käru kirikul varsti uus katus

FOTO: TIIT EFERT

Leino Mägi sõnul saavad Keila jalgpallurid juba varsti kodulinna trenni teha ja mängida.

Keila linn soovib suusatunnelit

Keila endisel tankodroomil käib kibe tegevus, veel sel aastal valmib seal kunstmurukattega jalgpalliväljak. Kaugemas tulevikus soovitakse samasse rajada ka kunstlumega suusatunnel.

Sihtasutuse Keila Terviserajad nõukogu liikme Leino Mägi sõnul on see jalgpalliväljak väike osa suurest plaanist. Lisaks sellele, et jalgapallisõbrad saavad ka loodusliku kattega mänguväljaku, on suuri-

ma projektina plaanis spordikompleksi ehitada suusatunnel.

Poolteist kilomeetrit kunstlund

Leino Mägi sõnul on endisel tankodroomil 78 hektarit maad, mida saab kasutada erinevate spordialadega tegelemiseks. Ettevõtlu Arendamise Sihtasutusele (EAS) on esitatud taotlus 50 miljonile kroonile suusatunneli ehitamiseks. Esialgu on see leidnud positiivset vastukaja. Rahastamisotsust pole siiski veel tehtud.

„Suusatunnelit ei pea ehitama Otepäele, seda on mõtet ehitada ikka Tal-

linna külje alla,“ räägib Leino Mägi.

Suusatunneli pikkus oleks 1,5 kilomeetrit ja selle laiuseks on plaanitud 12 meetrit, mis tähendab kahte kuue meetri laiust sõidurada. Mägi on käinud tutvumas ka Soomes asuva suusatunneliga. Suusatunneli kogumaksumuseks võiks tänastes hindades kujuneda umbes 120 miljonit krooni.

Külmutada ja kütta

Suurejoonelise plaani juurde kuulub parkimismaja ning hoone ehitus sportlastele riietus- ja pesemisruumideks. Hiljem võiks rajada lasketiiru, et ka laskesuusatajad saaksid oma spordi-

ala harjutada. Kunstmuruga jalgpalliväljak ehitatakse võimalusega seda alt kütta, et see püsiks lumevaba aastaringelt. Kusjuures sooja saaks energiast, mis jääb üle suusatunneli külmutamisest.

Vajadus jalgpalliväljaku järele on Keilas suur, sest sajali kohalikus klubis mängival poisil pole kuskil trennida ega mängida. Võistlusmänge käiakse praegu pidamas Saue kooli staadionil. „See mure saab veel sel aastal murtud,“ räägib Leino Mägi. Tema sõnul saab Keila peatselt ka korraliku kergejõustikustaadioni, mis ehitatakse uue kooli juurde. **LET**

Juhtkiri

Lootus on ettevõtlikkusel

Inimesed on hakanud pere eelarvet täpsemini planeerima ja oste põhjalikumalt kaaluma. See sunnib omakorda ettevõtjaid mõtlema, kuidas toota nii, et pakkuda kaupu ja teenuseid soodsamalt. Võimalusi on mitmeid – vähendada kasumi osa, et teenida suuremalt käibelt ja laienevalt turuosalt, muutada efektiivsemaks, uuendada tövõtteid ja tehnoloogiaid, mida nimetatakse innovatsiooniks. Ettevõtlikus tähendab pidevat valmisolekut muutusteks ja oskust muutustega kohandada.

Vajadus olla muutusteks valmis kehtib mitte üksnes kümnetes miljonites kasumit arvestavate suurettevõtjate jaoks. Igaüks peab muutusteks valmis olema. Valitsus on võtnud kursi Eesti tööturu uuendamisele. Sovjetlik töölepinguseadus, mis tagas lumelabidavabrikus töö ka lumevaestel talvedel, peab ajalukku kaduma. Et konkurents püsida, tuleb kõigil pidevalt midagi juurde õppida ja õpitud rakendada.

Reformierakond on alati näinud oma tegevuse eesmärgina vaba turu tagamist. Seda, et inimesed ja ettevõtteid saaksid seal piiranguteta konkureerida. Ideaalse turu tunnused on madalad maksud ja riigi bürokraatia võimalikult vähene sekumine. Nagu ka korruptsioonivaba keskkond, kus suvaotsusteid ei tehta ning järjepidevus majanduskeskkonna hoidmisel. Maksukoormus peab olema mõõdukas ja muutused ette teada. Teine osa on meie poliitikast on koostöö ettevõtjatega. Hea näide siin on Riigikogu majanduskomisjon ja Reformierakonna fraktsioon, kes kohtuvad ettevõtjatega regulaarselt, kuulavad nende muresid ja püüavad aidata. Eesti tuleviku võtmeks on turutõkete kõrvaldamine, kvalifitseeritud tööjõupuuduse leevendamine, soodsa maksukeskkonna loomine (lihtsad ja madalad maksud on kindla majanduse nurgakivi) ning saavutatud soodsa majanduskeskkonna püsimine.

Tasub tähele panna, et murrangulised muutused toimuvad praegu kogu maailma majanduses ja suuresti nende põhjustatud on ka Eesti majanduse jahatumine. Murrangulistel aegadel jagatakse turuosa ümber. Nii on just praegu paras aeg mõelda sellele, kuidas oma toodetega jõuda eksporditurgudele. Ja eksporditurgudena ei peaks ettevõtjad nägema mitte ebastabiilset idanaabrit, vaid Eesti partnereid ühises majandusruumis, Euroopa Liidis. Just selles oli Eesti riigi ja kõikide Eesti valitsuste kümme aastat kestnud pingutuse mõte Euroopa Liiduga liitumisel, mida tänaseks enam keegi ei kahetse. **ETI**

Aastaid tondilossina seisnud endisest Kose Teeninduskoolist saab vallale peagi väga oluline hoone.

Kose tondilossist saab kultuurikeskus

Kose vald sai endise Kose Teeninduskooli hoone ehitamiseks kohalikuks kultuuri- ja hariduskeskuseks Euroopa Liidu fondidelt 52,72 miljonit krooni toetust. Valla enda rahaline osalus on 12,3 miljonit krooni.

Kose vallavanema Vello Jõgisoo sõnul asub alevikus nõukogude ajal teeninduskooliks ehitatud suur hoonete kompleks, kus tegutses Kose Teeninduskool. Viimased kolm aastat on hoone seisnud tühjana. „Kose valla omanduses olev tühjalt seisv suur hoone on aga luksus, arvestades, et osad Kose valla asutused tegutsesid ruumikitsikuses või ei olegi endale veel ruume leidnud. Samuti tingib vajaduse hoone rekonstrueerida asjaolu, et tühjalt seisv hoone võib hakata lagunema või langeda vandaalitsemise

ohvriks,“ räägib Jõgisoo.

Teeninduskooli rekonstrueerimise vajadus tuleneb otseselt Kose gümnaasiumi, lasteaia ja raamatukogu vajadustest oma tegevuse arendamiseks ning kvaliteetsema teenuse pakumiseks avaramate ruumide järele. Samuti puudub Kose vallal oma kultuurikeskus ja Kose alevikus noortekeskus, kuigi vajadus nende järele on suur. „Teeninduskooli ruumid pakuvad väga häid lahendusi kõigi nende asutuste tegevuseks ning hoone arhitektuuriline lahendus soosib samuti mitme funktsiooniga asutuste tegevust,“ sõnab Jõgisoo.

Lasteaed ja muusikakool

Sellest tulenevalt on endisesse Kose Teeninduskooli hoonesse kavandatud haridus- ja kultuurikeskus, kuhu on koondatud Kose gümnaasiumi algklassid, lasteaia koolieelikute rühm, raamatukogu ja kultuurikeskuse ning noortekeskuse ruumid. „Teeninduskooli suur ja liigendatud hoone annab selleks väga head võimalused,“

sõnab Jõgisoo. Edaspidi on plaanis valla oma vahenditega teeninduskooli hoonesse rekonstrueerida ruumid ka Kose Muusikakooli jaoks.

Uued lasteaia kohad

Jõgisoo sõnul on väga oluliseks kvaliteetseks muutuseks lasteaiale vanema rühma toomine uutesse ruumidesse, sest see vähendab oluliselt

Tuues vanema rühma uutesse ruumidesse vabaneb kuni 24 lasteaia kohta, mis katavad Kose aleviku vajaduse ka tulevikus.

lasteaia kohtade järjekorda. Kose lasteaia käib sellel õppeaastal 115 last ning järgmisel aastal taotleb söime rühma kohta praeguse seisuga 38 last. Samas võimaldavad hetketingimused vastu võtta vaid 16-17 last. Tuues vanema rühma uutesse ruumidesse vabaneb kuni 24 lasteaia-

kohta, mis katavad Kose aleviku vajaduse ka tulevikus.

Uued töökohad

Endise Kose Teeninduskooli hoone rekonstrueerimine gümnaasiumi algkooliks, lasteaia vanemaks rühmaks, raamatukoguks, kultuurikeskuseks ja noortekeskuseks annab praegu tühjana seisvale suurele majale uue väljundi haridus- ja kultuurikompleksina. Hoones tegutsema hakkavad erinevad asutused mitte ei sega üksteise tegevust, vaid moodustavad funktsionaalse terviku, mis toetab Kose valla kultuuri- ja haridustöö arengut. Projekti lõppedes moodustatakse uutes funktsioonides kasutusele võetud hoones vähemalt 11 uut töökohta, mis on oluline valla tööhõive parandamiseks.

Tänaseks on vald koostanud keskuse eskiisprojekti. Eskiisprojekti alusel kuulutatakse 2008. aasta lõpus välja riigihange hoone rekonstrueerimise projekteerimiseks ja ehitusega loodab vald alustada 2009. aasta teises pooles. **ETI**

Vaidas avati suurim ja kaasaegseim teelõik

15. septembril avati Vaidas pidulikult Eesti viimase kahe aasta suurima tee-ehitusprojekti käigus valminud Vaida-Aruvalla teelõik, mis vastab täielikult esimese klassi maantee nõuetele.

Selle ehitus läks maksma 530,6 miljonit krooni, millest 275 miljonit andis Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfond.

Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee Vaida-Aruvalla teelõigu ümberehitamise projekti koostas Toner Projekt OÜ ja 2007. aasta mais alanud ehituse käigus rajati eritasandilised liiklussõlmed, remonditi ja ehi-

Tallinn-Tartu maantee uuendamine võib jätkuda juba järgmisel aastal.

tati juurde 12,7 km kõrvalmaanteid.

Samuti ehitati 4,84 km kergliiklusteid, 124 meetri pikkune puidust Vaida jalakäijate sild ja 2,4 kilomeetrit müratõkkevalli koos seinaga. Lisaks suunati kohalik bussiliiklus kõrvalmaanteedele.

Nüüd vastab antud teelõik täielikult esimese klassi maantee ja liikluse ohutuse nõuetele, sest kohalikule liiklusele on ehitatud kogujateed ja nendelt on peateele juurdepääs tagatud ainult eritasandiliste liiklussõlmede kaudu ning jalakäijad ja ratturid on maanteelt tõrjutud nende jaoks ehitatud kergliiklusteedele. **ETI**

Viimsi opositsioon koondas jõud

Septembrikuisel volikogu istungil, kui koalitsioon valis Viimsile uue vallavanema, koondus opositsioon Reformierakonna juhtimisel ühte fraktsiooni.

„Meie jaoks on väga tähtis, et suutsime volikogus fraktsiooni registreerida,“ lausub Reformierakonna Viimsi piirkonna juht Jaak Salumets. Salumetsa sõnul ei ole fraktsiooni moodustamise aluseks mitte niivõrd sarnased poliitilised seisukohad, kuivõrd ühine mõistmine, kuidas elu peaks Viimsis korraldatud olema, ja mittenõustumine praeguse koalitsiooni tegevusega.

Koos tugevamad

„Meil on targem tegutseda koos teiste partneritega, ühendada maksimaalselt jõud. Siis oleme tugevamad. Kaugemaks eesmärgiks on tugevdada Reformierakonna positsioone Viimsis ja valmistuda järgmise aasta kohalikeks valimisteks,“ räägib Salumets. Tema sõnul on Reformierakonna eesmärgiks ajada Viimsi huvides asju avatumalt ja paremini.

„Selle poolsaare suurim varandus on maa ja ükskõik, kes parasjagu valda valitseb, puutub kokku arendajate tohtu survega, mis tekitab probleeme,“ selgitab Salumets ning lisab, et valitsejatel on väga kerge libastuda. „Meie üritame tõestada, et on võimalik asju ajada ka ilma probleemideta,“ kinnitab Salumets.

Roheline kodu

Viimsis elava Salumetsa sõnul häirivad teda mõned praeguse koalitsiooni tegevused. Näiteks see, et plaanitakse ehitada kõrghooneid. „Siis kaotab Viimsi oma eripära praeguse rahuliku madaltiheda asustusega elupaigana,“ räägib Salumets.

Tema sõnul on kuskil piir, kus asustustihedus läheb liiga suureks. Viimsi juhid on kiidelnud sellega, et mak-

Jaak Salumets loodab Viimsis Reformierakonnale taas elu sisse puhuda.

sude laekumine valla eelarvesse on väga hea ja eesmärgiks on võetud vallaelanike arvu kasvatamine. Iga uus elamuarendus toob juurde küll mak-

Meie üritame tõestada, et on võimalik asju ajada ka ilma probleemideta.

sumaksjaid, kuid annab vallale ka kohustusi. „Elanik tahab, et tema kodu juurde viiks korralik tee, et ta saaks käia kodu lähedal poes, et tal tuleks kraanist puhas joogivesi, et ta saaks lapse viia kooli ja lasteaeda.“ Kui vald

ei suuda neid asju pakkuda, siis hakkavad inimesed meilt ära kolima ja maksude heast laekumisest võib saada rahapuudus,“ räägib Salumets, kelle sõnul tänane vallajuhtkond neile asjadele ei mõtle.

Miiduranna sadam

Salumetsa sõnul saab vald veel laiendada Randvere suunal. Praegu elab Viimsis 15 000 inimest ning maksimaalselt võiks veel lisanduda 5000. „Aga ma olen näinud ikka väga ulmelisi numbreid,“ kinnitab ta. Juba 20 000 elanikuga oleks vald üks Eesti suuremaid omavalitsusi, sama suur kui näiteks Viljandi linn.

Kinnisvarasektori arengu pidurdumine on võtnud ka Viimsis hoogu maha, kuid Salumetsa sõnul see siiski valda ei päästa. „Planeeringud on tehtud ja kui mõne aasta pärast majandusolukord muutub ning arendus hoogustub, on väga raske kätt ette panna, praegune valla juhtkond ei hooli sellest poolsaarest,“ kinnitab Salumets, kelle vallaasjadele mõeldes on muuhulgas tulnud idee, mida võtta ette Miiduranna sadamaga. „Kaubakäive on sadamal langenu, kuid kõrghoonestus, mida kavandatakse, sinna ei sobi. Miiduranda võiks tulla hoopis kruisisadam,“ ütleb Jaak Salumets. **ET**

Männiku karjääri kavandatakse sõudekanalit

Saku vallavanema Arvo Pärniste sõnul on vald nõus toetama avalikkusele väljakäidud ideed sõudekanali rajamiseks Männiku liivakarjääri.

Samas märkis Pärniste, et tegemist on väga toore ideega, mida pole tõsisemalt arutatudki ja enne kanali rajamist on vaja teha tublisti eeltööd.

Endine sõudja ja arst Peeter Mardna on ajakirjandusele rääkinud, et ta tutvustas Tallinna ja Saku valla juhtidele ideed sõudekanali rajamisest

Männiku karjäärist võib peagi saada sõudekanal.

Männiku liivakarjääri. Mardna peab Männiku karjääri sõudjatele igati sobivaks paigaks, sest näiteks Tartusse Anne kanalisse oleks sõudekanali rajamine kallis. Selle vastu on olnud ka looduskaitsejad.

Tulevase sõudekanali ühe võimaliku kohana on asjatundjad pakkunud välja ka Raigastvere järve Jõgevamaal, mis oma kuju ja pikkuse poolest oleks täiesti sobilik, kuid asub suurtest asustatud punktidest eemal, paljude erakinnistuste keskel ning on seega suhteliselt raskesti ligipääsetav. **ET**

Lühidalt

Politsei manitseb seenelisi

Politsei palub kõigil sügisese metsa minejatel võtta kaasa mobiiltelefon, riietuda vastavalt ilmale ning võimalusel mitte minna metsa üksi. „Metsa eksinud seenelised on politsei igasügisene mure. Enamasti on selles osas probleeme vanemas eas inimestega, kuid metsa on eksinud ka nooremaid seenekorrajaid,“ ütles Põhja prefektuuri juhtimiskeskuse vanemkomissar Valdo Pöder. „Sügisese metsa mineja peaks olema ettevaatlik ja juba ette arvestama eksimisvõimalusega. Selga tuleb kindlasti panna soe ja vihmakindel riietus, kaasa võtta laetud akuga mobiiltelefon ning kodustele tuleks teada anda metsa mineku ajast ja kohast ning millal seenelist tagasi võib oodata.“

Vanemkomissari sõnul on suurim oht, mis eksinut ja ööseks metsa jäänut ähvardab, alajahtumine. „Alati tuleb arvestada oma tervisliku seisundi ja füüsiliste võimetega. Kui väsinud eksleja märgades riietes külmale maapinnale magama jääb, võib juhtuda, et tema tervislik seisund ei võimalda hommikul enam liikuda. Just seetõttu peaks metsa minemisel riietuma soojalt ning ka tikud kaasa võtma,“ hoiatas Pöder.

Paldiskis avati Eesti suurim biodiisli tehas

Septembri keskel avati Paldiski lõunasadamal Pakri poolsaarel Baltimaade üks suuremaid biodiisli tehaseid AS Biodiesel Paldiski. Praeguseks on tehas töös olnud kolm kuud ning selle ajaga on toodetud kokku 7000 tonni loodussõbralikku kütust.

AS Biodiesel Paldiski juhatuse liikme Aigar Ojaotsa sõnul on tehas tegutsenud juba alates maikuust ning tootmine sujub ladusalt. „Aasta jooksul, mis peale nurgakivi panekut jooksmata hakkas, on valminud nii tehas kui sujuv ka töökorraldus ning valmistoodang müüakse peamiselt Leetu, Lääne-Euroopasse ja Skandinaaviamaadesse,“ rääkis Ojaots, lisades, et esialgu on kodumaise turu tarbimise osakaal suhteliselt tagasihoidlik.

Lähiaegade plaanide kohaselt on uue tehase eesmärgiks jõuda aasta lõpuks ka täie tootmisvõimsuseni, milleks on 100 000 tonni biokütust aastas. „Toorainena kasutame nii kodu- kui välismaiseid rapsi-, soja-, päevalille- või palmiõlised,“ selgitas Ojaots.

Eelarves tuleb riigi kulud kokku tõmmata

Vaidlused riigieelarve koostamise üle lähivad visalt, aga liiguvad õiges suunas. Järgmiseks aastaks tuleb koostada tasakaalus eelarve ja on olemas kõik eeldused, et nii ka läheb. Lisaks sellele on just praegu tarvis otsuseid, mis tagaksid majanduse uue kasvu.

Sügise hakul käis Reformierakond välja terve rea ettepanekuid, mida Eesti majandusele uue hoo andmiseks teha vaja on.

Laen maksumaksjalt

Tulumaksu määrade alandamine 26 protsendilt 18 protsendile ning tulumaksuvaba miinimumi suurendamine 3000 kroonini kuus on suur reform, mille eesmärk on kasvatada Eesti majanduse konkurentsivõimet. Reformi peatamine aastaks tähendab 1,5 miljardi lisakrooni võtmist maksumaksjalt.

Tuluallikate lisamise kõrval tuleb eelarvet koostades tähelepanu pöörata kulutuste piiramisele. Riigikogus Reformierakonna fraktsiooni juhtiv Keit Pentus rõhutab, et kord juba defitsiidiga planeeritud eelarvet uuesti aasta hiljem plussi pöörata on veel valulisem, kui praegu kulud kokku tõmmata. „Millise löögi võiks rangest eelarvepoliitikast ja riigi kulude-tulude tasakaalus hoidmisest loobumine Eesti usaldusväärsusele anda, se-

FOTO: PRESSIFOTO

Töötajatele loob riik uue töölepingu seadusega paremad võimalused enesetäiendamiseks.

da ei taha loodetavasti keegi järgi proovida,“ märgib Pentus Delfis avaldatud arvamuses.

.....
Otsused, mis majandusele uue hoo annavad, tuleb teha juba tänavu.

Reformierakond peab kõige olulisemaks tingimuste loomist majanduse uueks kasvutsükliks ja ettevõt-

luskeskkonna parandamist. Lisaks maksulanguste peatamisele, mis saab olla üksnes ajutine, tuleb veel sel aastal astuda rida samme, mis muuhulgas aitavad kaasa ka tasakaalus eelarve vastuvõtmisele.

Käibemaksusoodustustega huupi rahajagamist tuleb loobuda. Tühistada tuleb juriidiliste isikute tulumaksuseaduse muudatuse jõustumine, mis kehtestab avansiliste maksete nõude. Reformi vajab laste toetamise poliitika: ebaefektiivne ja hädasoolijaid mitte aitav laste arvuga se-

tud tulumaksuvabastus tuleks kaotada ning asendada see 2000-kroonise otsetoetusega kolme ning enama lapsega peredele, vanemahüviti-se maksamise põhimõtteid ei ole vaja muuta. Pensionide tõstmine peab jätkuma kavandatud tempos.

Vaja on kindlat tulevikku tagavaid otsuseid

Pikaajalise mõistliku eelarvepoliitika tagamiseks ja majanduse elavdamiseks tuleb kiirelt vastu võtta uus töölepingu seadus, mis muudab töötu-

ru paindlikumaks ja aitab seeläbi kassa majanduse uuele tõusule. Veel sel aastal tuleb vastu võtta seadus, mis kehtestab sotsiaalmaksu alates aastast 2010 kolme Eesti keskmise palga suuruse ülempiiri ja aitab seeläbi tuua Eestisse tarku töökohti ning uut maksuraha. Samuti tuleb vastu võtta seadus, mis aastast 2010 vabastab eraisikute aktsiainvesteeringud tulumaksust. Kõik need sammud on Eesti rahva ja riigi, mitte ühe või teise erakonna huvides.

Martin Kukk

Gruusia konflikti õppetunnid Euroopale

Riigikogu asepiiper Kristiina Ojuland soovib maailmal Venemaaga ettevaatlik olla.

Sõjani viinud sündmused Gruusia ümber said hoo sisse ainult tänu NATO Bukaresti tippkohtumise otsusele mitte anda Gruusias ja Ukrainale alliansi liikmelisuse tegevuskava. Saksamaa ja Prantsusmaa olid riigid, kelle tegevuse või tegevusetuse tulemusel anti roheline tee Venemaale tegeliku liidri Vladimir Putini neoimperialistlike fantaasiate realiseerimiseks. Keeldumine Bukarestis NATO tippkohtumisel Gruusias nende riikide vastuseisu tõttu alliansi liikmelisuse tegevuskava andmast, oli Moskva jaoks signaals. et nüüd on viimane aeg Gruusias kanda kinnitada.

Täna räägib keegi anonüümne skeptilise Euroopa riigi esindaja Reu-

tersile, et „tänu taevale me ei võtnud neid sisse, sest siis oleks me neid pidanud NATO V artikli järgi ju kaitsma“. See on vale. Liikmelisuse tegevuskava ei tähenda NATO liikmeksolekut. Tõsi on aga, et see oleks olnud võimas signaal Kremlile Gruusiast eemale hoidmiseks. Reutersile puterdanud anonüüm lihtsalt otsib õigustust teatud riikide käitumisele.

Hoiatus minevikust

Käitumisele, mis üks-ülele kopeerib Chamberlaini tegevust diilides Hitleriga. Kas me siis veel imestame Saksa välisministeeriumi riigiministri Gernot Erleri avalduse üle, milles ta konflikti alguses sisuliselt ütleb, et mõistab Venemaa tegevuse vajalikkust. Või Saksa välisminister Walter Steinmeieri truualamlike kinnitusi Kremlile Venemaa positsiooni mõistmisest. Gerhard Schröder aga ütleb otse välja, et toetab Venemaa sissetungi.

On kahju, et Angela Merkeli taga-

FOTO: PEEP LILLEMÄGI

Kristiina Ojuland on viimase kuu jooksul Euroopas korduvalt Venemaa agressiooni vastu sõna võtnud.

sihoidlikud katsed realistlikumalt hinnata Venemaa positsioone on Saksa valitsuskooalitsioonis ette läbi kukkunud. Südametunnistusele eelistatakse Saksa valitsuskooalitsiooni püsivust. Ehkki, tänu Merkelile siiski suudeti ELi valitsusjuhtide kohtumisel lükata edasi Venemaaga tippkohtumine.

Suur venitamine, tegevusetus konflikti alguses on eriti kahetsusväärne. See andis Venemaale piisavalt aega kõikide oma sõjaliste eesmärkide saavutamiseks agressioonis Gruusia vastu. Küllastades juunis Bakuud tegin avalduse Taga-Kaukaasia kiirema integreerimise vajadusest euroatlanti-

listesse struktuuridesse. Nii mõnigi Isamaa ja Res Publica Liidu liige asus minu seisukohti ründama. Täna on isegi neile selge, kellel oli õigus. Kahjuks on kaotatud asjatult aega. See, mis oleks kerge olnud juunis, läheb septembris Euroopa Liidule ja Ameerika Ühendriikidele kõvasti maksma.

Tingimusteta rahu

1. septembri Euroopa Liidu riigipeade ja valitsusjuhtide otsus EL-Venemaa tippkohtumise edasilükkamisest on Venemaa jaoks sõnumina ülimalt valus. Seda kinnitab ka nende hüsteeriline sõnum siseriiklikus meedias, kus püütakse näidata ELi otsust kui Venemaa-le kasulikku otsust. ELi poolt on see esimene tõsine hoiatus Venemaale ja seda tuleb vaadata kui sõnumit, millele võivad järgneda hoopis karmimad meetmed, kui Venemaa ei täida omaale võetud kohustust täita rahuplaani.

Kristiina Ojuland

FOTO: PRESSIFOTO

Andrus Ansip soovib ettevõtjatel orienteeruda stabiilsematele turgudele, kui poliitilistest riskidest kubisev Venemaa oma.

Ansip rõhutas range eelarvepoliitika tähtsust

Peaminister Andrus Ansip rõhutas septembri keskel Tartus Reformierakonna volikogul esinedes range eelarvepoliitika jätkamise tähtsust.

Ansip nimetas nelja sambana, millele majandus peab tuginema, paindlikumat tööturgu, teadus- ja arendustegevust, eksporti ning ranget eelarvepoliitikat.

Peaministri sõnul on Eesti suurim probleem praegu kvalifitseeritud tööjõu puudus. „Oma tööturu paindlik-

kuse kohalt oleme rahvusvahelistes tabelites 181 riigi hulgas alles 163. kohal. Kindlasti peaksime jätkama ka Soome ja Rootsi eeskujul tööjõumaksude alandamisega,” ütles Reformierakonna esimees. „Töötajate ümberõpe peab saama igapäevaseks asjaks. Ühekordse haridusega ja kunagi omandatud diplomiga globaalses majandusruumis enam välja ei vea,” sõnas Ansip.

Euroopas esimeste seas

Samas osutas ta, et teadus- ja arendustegevusse suunatud rahahulga kasvutempolt on Eesti viimasel kol-

mel aastal olnud Euroopas esikohal ja seda kohta ei tohi kaotada.

Ülitähtis eksport

Ansip märkis, et kui siiani on majanduskasvu vedanud põhiliselt laenu-

Majanduses peab laenu- dele toetuv tarbimine asenduma ekspordiga.

dele toetuv tarbimine, siis nüüd peab selle vedamise üle võtma eksport. Ekspordis tuleb orienteeruda aga mitte ebastabiilsele ja riskidest kubise-

vale Vene turule, vaid stabiilsetele turgudele Euroopa Liidus.

Peaminister rõhutas ka range eelarvepoliitika jätkamise vajadust. „See on see, millesse me usume, ja see on see, millesse usuvad investorid,” lausus ta. Eelarve koostamise põhiprobleem on Ansipi hinnangul tulude jäik seotus kuludega. „Liiga paljude tulude kulumine on juba seadusega ette määratud ning tulude struktuuri muutudes puuduvad valitsusel ja Riigikogul vajalikud hoovad kulude struktuuri muutmiseks,” lisas Ansip Reformierakonna volikogul peetud kõnes.

Silver Pukk

Pensioni saamine pangakontole on mugavam

Riigikogu liige Tõnis Kõiv juhib oma veebilehel www.toniskoiv.ee tähelepanu sellele, et pensionide kojukande asendamine pensioni maksimisega pangakontole vähendab sularaha kodus hoidmisega kaasnevat riski.

Kui praegu maksavad maksimaksjad osade pensionäride pensioni kojukande kinni, siis järgmise aasta veebruarist ei saa enam maksimaksja kulul pensionit koju lasta tuua. Rahastamise muutus toob juurde mitu valikut. Võib ise postiljonile pensioni kojukande eest maksta või lasta pensioni koju tuua ainult talvel, suvel käia sel ise järgi.

Tasub mõelda turvalisusele

Pensioni võib lasta kanda ka pangarvele. Viimasel juhul tuleb muidugi võtta ka pangakaart. Pangast raha võtmiseks võib juba ise vabalt päeva valida. „Pangakaardiga saab maksta üha rohkemates kohtades,” kirjutab

FOTO: PRESSIFOTO

Paljud eakad soovivad ka pensionipõlves tööl käia või ettevõtlusega tegeleda.

Tõnis Kõiv oma veebilehel. Lisades, et tasub mõelda ka turvalisusele. Kurjategija võib mõne tuhande kroonise pensioni järele vargile tulla, pensioni kojukande päevad on ju teada...

Sotsiaalministeeriumi andmetel viiakse praegu pensioni koju kätte

maksumaksja kulul 31 protsendile pensionäridest, kusjuures lausa kaks kolmandikku neist elavad kas Tallinnas või Tartus. Kummiski linnas ei tohiks olla puudust ei pangakontoritest ega pangautomaatidest. Pensioni kättesaamise tegelik probleem on siiski mujal Eestis, suurematest

keskustest eemal elavatel eakatel.

Pensionäridele, kes ei pääse kodunt liikuma puude tõttu või muul mõjuval põhjusel, makstakse maksimaksja poolt ka edaspidi pensioni kojukande kinni. Nii on vähemalt sotsiaalministeeriumi ametnikud väitnud ning see peab olema varsti Riigikogusse saadetavas seaduse muudatuses ka selgelt kirjas. Maksimaksja peab kinni maksta neile inimestele pensioni kättoimetamise, kes tõesti ise hakkama ei saa.

Omaavalitsus abistab

Tõnis Kõiv märgib ka, et kui eakatel on pensioni kojukande muutumisega mure, tasuks pöörduda omaavalitsuste sotsiaaltöötajate poole, kellelt nõu küsida ja abi saada. Linna- ja vallavalitsuste ülesandeks on aga tagada, et abistajatena töötaksid pädevad ja abivalmis inimesed, kes pensionäride mured lahendaksid. „Enamuses Eesti paikades see just nii ongi,” kiidab Riigikogu liige omaavalitsuste võimekust.

Allikas: www.toniskoiv.ee

Lühidalt

Digiretsept teeb elu lihtsamaks

Septembris algas Eesti tervishoiuasutustes ja apteekides üleminek digiretseptile. See tähendab, et testitakse retseptikeskuse toimimist koostöös Eesti haiglate ja peaarstide ning apteekritega. Peale seda, kui Andmekaitseinspektsioonilt on saadud luba delikaatsete isikuandmete töötlemiseks, alustatakse pilootprojekti reaalselt andmetega. Testperiood algas 1. septembril 2008 ja retsepte hakatakse realselt digitaliseerima 1. jaanuaril 2009.

Patsiendi jaoks avaneb digiretseptiga terve rida uusi võimalusi. Patsient saab internetist ülevaate talle välja kirjutatud retseptidest ning ravimi saab kohe igas apteegis välja osta, kaasas peab olema vaid isikult tõendav dokument, millel pilt ja isikukood.

Apteekrite töö muutub tänu digiretseptile lihtsamaks – retseptiravimi müümisel tuleb retseptikeskusele saata andmed vaid müüdava ravimpreparaadi kohta. Ülejäänud info, mida apteekrid täna käsitsi sisestavad, on retseptil edaspidi juba olemas.

Reimo Nebokat

FOTO: PRESSIFOTO

Kardo Ploomipuu

Ka Eesti paraolümpialased said Pekingis medali

Septembri alguses oli Tallinna lennujaam taas Pekingisse sõitvate olümpialaste ning nende teesaatjate päral. Sedakorda asutasid end teele Eesti esindajad paraolümpiamängudel. Kolmele tublile inverteeritulele ning nende treeneritele andis head soovid kaasa sotsiaalminister Maret Maripuu. Delegatsiooni koosseisu kuulusid laskja Helmut Mänd koos treeneri Heiti Vahtraga, ujujad Kardo Ploomipuu ja Kristo Ringas treenerite Örne Pollisinski ja Eric Rootsiga. Pekingis ootas neid ees juba delegatsiooni juht Anna-Liisa Eller.

Pekingi paraolümpial olid eestlaste medalilootused seotud 13. septembriga, kui olümpiavette hüppas 100 m rinnuluujuja Kardo Ploomipuu. Hommikusest elujumismisest läks Kardo põhivõistlusele kuuenda ajaga, olles iseenda peale tige aeglase alguse pärast. „Finaalis põrutan kohe alguses täiega,” ütles 20-aastane Ploomipuu.

Eestlaste ergutuskoori saatel tegigi Kardo seda, mida temalt salamis oodati, puudutades finišiseina ameeriklase Justin Zooki ja austraallase Michael Andersoni järel kolmandana ajaga 1.03.37, mis on noormehe uus isiklik rekord.

Ajalooline sündmus leidis aset ka pidulikult autasustamistsereemoonial, kui selle klassi medaleid ulatas kätte Pekingi paraolümpiamängude auküaline proua Evelin Ilves. Kunagi varem ei ole ei paraga päris olümpiamängudel medaleid üle andnud eestlane. Eestlaste eesmärk tuua Pekingi paraolümpiamängudelt medal sai täidetud.

Sotsiaalministeerium/Sportnet

Lühidalt

Üldplaneering lubab Käru vallas paisuda

Käru valla üldplaneering loob eeldused tõsta tulevikus Käru valla elanike arvu kaks ja pool korda.

Praegu on vallas 692 elanikku. Elamute ehitamisega uuele tiheasustusalale tõuseks elanike arv 1000 inimese võrra. Ühe olulise muudatusena Käru valla arendamisel laiendatakse üldplaneeringus 85 hektari võrra aleviku tiheasustusalal Lillesoo I, II ja III ja Kireohvri kinnistutele. Varem Lillesoo kinnistul asunud veisefarm on tegevuse lõpetanud ja maaomanikul on idee arendada seal elamuühikut. Ala asub Käru raudteijaama läheduses. Üldplaneeringu kohaselt on Käru vallas hajaasustusalal elamukruntide suurus reeglina 2 ha ja tiheasustusalal 0,2 ha.

Käru aleviku tiheasustusalal laiendamiseks tekiks võimalus rohkem ehitada. Kui ehitada viis elamut hektarile, saaks 85 hektarile aga niipalju elamuid, mis mahutaks 1000 elanikku. Üldplaneeringus nähti tulevikus ette ka kergeehitus Tallinna-Viljandi maanteest kuni Käru kirikuni.

Tarmo Kallast

Kohila paberivabrik sai uued omanikud

Raplamaal Kohilas tegutseva paberivabriku emafirma Smead Europe'i uuteks omanikeks said emafirma juhatuse liikmed Reiner Eckhardt ja Hans Eisink.

Reiner Eckhardt ja Hans Eisink omandasid paberivabriku endise omaniku Smead Europe'i operatsioonid, uus ettevõtte võtab tagasi varasema nime Atlanta.

„Meie selge eesmärk on saada juhtivaks ja jätkusuutlikuks, innovaatiliseks büroo- ja tootjaks. Me pühendume Euroopa turule ja tootmise efektiivsusele,“ teatas Reiner Eckhardt, kes hakkab Atlantast vastutama müügi eest.

Smead Eesti juht Tarmo Kallast ütles aripäev.ee-le, et kuna toimus MBO, siis väga suurt muutust ettevõtte jaoks ei toimu. Ameeriklasest ainuomanik müüs oma ettevõtte juhatuse liikmetele. „Tegu on positiivse arenguga, sest ettevõtte ostavad turgu ja protsessi tundvad inimesed,“ ütles Kallast.

Endine omanik müüs aktsiad, sest tahtis kontsentreeruda tegevusele Ameerikas. Mida uued omanikud Kohila paberivabrikule tähendavad, Kallast veel öelda ei osanud. Peakontoris toimub uue strateegia väljatöötamine ja Kallast läheb Hollandisse koosolekule. „Lähiaegadel on võimalikud uued suunad,“ ütles Smead Eesti juht, oskamata öelda, kui radikaalsed need võivad olla.

Paberivabrik on sel aastal juba kaks korda koondanud inimesi. Veebruari algul koondas Smead Eesti 22 plastrappide tootmise osakonna töötajat ja kevadel veel 51 töölit.

Kaberneeme vajab murele lahendust

FOTO: ERAKOGU

Kaberneeme on maaliline kaluriküla Jõelähtme vallas, mis turistile või juhuslikule läbisõitjale paistab rahuliku ja justkui muretu paigana, kus võib päikese-loomangut nautides unustada igapäevamured ning kus elutempo paistab olevat kordi aeglasem lühikesel autosõidu kaugusel asuvas pealinnast.

Kuid Jõelähtme endise vallavanema Andrus Umboja sõnul on Kaberneeme püsielanikel praegu ärevad ajad. „Taas on aktiveerunud küla infrastruktuuri teemaplaneeringu menetlemine, mis oma senises lahenduses võib muuta küla tervikpilti ja elukeskkonda tundmatuseni,“ lausub Umboja. Kaberneeme on parajasti nii suur ja tihe küla, et vajab spetsialistide hinnangul tsentraalset, kõiki majapidamisi hõlmavat vee- ja kanalisatsioonüsteemi. Samuti vajab lahendamist elektri-, side- ja teedevõrk, et tagada ühendus igale kinnistule. Nimetatud teemaplaneeringut hakati koostama juba 2002. aastal, kuid ometigi ei ole sellega senini ühele poole saadud. Kuigi planeeringu vajadusest saavad külaelanikud aru, ei mõista suurem osa inimestest mõningaid lähtekohti ega lahendusi, mida selles ette nähakse.

Üle naabrite maa

Kaberneeme probleemid saavad suuresti alguse küla teedevõrgust. Pea kõik küla teed on maareformi käigus mõõdetud elamumaade sisse ning seetõttu on inimesed koju jõudmiseks sunnitud suuremal või vähemal määral oma naabrite maadelt üle sõitma. „Seega on ajalooliselt kogukonna kasutuses olnud teed nüüd seaduse tähenduses muutunud erateedeks, mille kasutamise ja käsutami-

Kaberneeme on iidne kaluriküla.

se õigus teeseaduse järgi on kinnistuomaniku ainupädevuses,“ selgitab Umboja.

Et selline lahendus põhjustab aegajalt naabritevahelisi tülisid teede kasutamise osas, püütakse ebamäärast

Kuigi planeeringu vajadusest saavad külaelanikud aru, ei mõista suurem osa inimestest mõningaid lähtekohti ja lahendusi, mida selles ette nähakse.

olukorda nüüd teemaplaneeringuga tagasi pöörata, määrates ära teed, mis saavad edaspidi olema avalikud teed ka seaduse tähenduses. Sellega aga

ei ole nõus paljud maaomanikud. Vastuseisuks on mitu põhjust alates umbusust vallavõimu vastu, kuni põhimõttelise vastuseisuni teede avaliku kasutamise suhtes.

Kõrvalhooned ohus

„Eelnevast kordi suuremat hirmu ja vastuseisu tekitab kava laiendada külateed planeeringujärgselt kuue kuni kaheksa ja poole meetri laiusteks magistraalideks, mis lisaks teekattelle mahutaksid enese kõrvale ka kõik vajalikud kommunikatsioonid,“ räägib Umboja. Selline plaan on tema hinnangul külaelanikele vastuvõetamatu, sest sealsed külateed on ajalooliselt umbes kolmemeetrise laiusega tänavad, mida ääristavad suures osas kiviaiad ja kõrvalhooned. Viimaseid ootaks ees häving. **ETI**

Kommentaari

Andrus Umboja, Jõelähtme vallavanem 2006-2007

Kaberneeme inimesed tunnevad, et nendega ei arvestata, et võim sõidab neist üle ning nende küla on ohus ja on kuuldav, et planeering võiks juba hoopis olemata olla. Olen arvanud, et planeeringu koostamine on siiski vajalik, kuid sellega tuleb veel tõsiselt vaeva näha. Kaberneeme ajalooline struktuur, külamiljö säilimine ning elanike rahulolu peavad olema peamiseks põhimõtteks planeeringuga edasitöötamisel. Loodetavasti ei pea Kaberneeme inimesed taaskord pettuma.

Männikule kaitseväge harjutusväljak

FOTO: PRESSIFOTO

Tallinna külje alla Männikule rajatakse kaitseväge harjutusväljak, kus on kavatsus hakata kasutama ka kuulipildujaid ja tankitõrjegranaadiheitjaid.

Männiku harjutusväljaku pindala on 1246,39 hektarit ja välispiiri pikkus 23 kilomeetrit ning ala suurus tuleneb otseselt kasutatavate relvade ohualade suurusest, teatas valitsuse kommunikatsioonibüroo.

Suurem osa harjutusväljakust asub Saku valla territooriumil, kuid 8,7

Männikul saab varsti laskmist harjutada.

hektari suurune ala jääb Kiili valla maadele.

Tulevikus plaanitakse seal välja ehitada kaks lasketiiru, patrull-lasketiir, kaks laskevälja, üks tankitõrjelaskevälja, käsigranaadi viskekoht, lõhkamiskoht, harjutusvälja teeninduskeskus, transporditehnika õpperada ja pioneeriõppe rada.

2006. aastal Eesti Looduse Fondi (ELF) tehtud Männiku harjutusvälja loodusväärtuste inventuur näitas, et Männiku harjutusväljaku lähiküla rüüses ei ole kaitsealuseid loodusvarasid peale Männiku kõre ja kivisisa-

like püsielupaiga.

ELFi eksperdid peavad oluliseks nõmmekoosluse kaitse huvides jätkata militaartegevusega.

2006. aastal küsitleti Männiku harjutusvälja lähedal paiknevate asulate elanikke ja saadud tulemustega arvestatakse kaitseväge õppuste läbiviimisel, et ennetada võimalikke probleeme kohalikega.

Tänavu asutas valitsus Nursipalu, Sirgala, Kikepera ja Klooga harjutusväljad. Männiku oli viimane kaitseväljak, mille piirid ametlikult kinnitati. **ETI**

